

Utvärdering av Urkund

– ett verktyg för plagiatkontroll

Anna Nordström

Susanne Sjöberg

Centrum för regionalvetenskap, Umeå universitet

CERUM

Utvärdering av Urkund

– ett verktyg för plagiatkontroll

Anna Nordström

Susanne Sjöberg

Centrum för regionalvetenskap, Umeå universitet

Typsnitt: Minion (Adobe)

CERUM Report 16:2006

ISBN 91-7264-200-9

ISSN 0282-0277

CERUM; Umeå universitet; 90187 Umeå

Tel.: 090-786.6079 Fax: 090-786.5121

E-post: regional.science@cerum.umu.se

www.umu.se/cerum

Innehållsförteckning

1 Inledning 3

- 1.1 Bakgrund 3*
- 1.2 Utvärderingsuppdraget 3*
- 1.3 Fråge tällningar 4*
- 1.4 Syfte 5*
- 1.5 Metod 5*
- 1.6 Rapportens disposition 5*

2 Urkund 7

- 2.1 Systemet Urkund 7*
- 2.2 Material 7*
- 2.3 Kostnader 8*
- 2.4 Alternativ 8*

3 Studenternas uppfattning 9

- 3.2 Studenternas uppfattning om information avseende Urkund 9*
- 3.3 Användarproblem enligt studenterna 10*
- 3.4 Urkunds påverkan på studenternas benägenhet att plagiera 10*
- 3.5 Urkunds sparfunktion samt övriga studentkommentarer 10*

4 Lärarnas uppfattning 12

- 4.1 Allmänna uppfattningen om Urkund 12*
- 4.2 Tidigare erfarenheter av plagiat på egna kurser eller på institutionen 12*
- 4.3 I vilken omfattning lärarna har använt sig av Urkund 12*
- 4.4 Användarvänligheten 13*
- 4.5 Tidsbesparing 14*
- 4.6 Tekniska effektiviteten 14*
- 4.7 Preventionseffekten 15*
- 4.8 Kvalitetssäkring 15*
- 4.9 Information till studenterna 15*
- 4.10 Tilliten mellan student och lärare, har den påverkats? 15*
- 4.11 Finns det ett behov av ett system som Urkund på institutionerna? 15*

5 Urkunds tekniska effektivitet 17

- 5.1 Test av systemet 17*

6 Analys och sammanfattning 19

- 6.1 Användbarhet 19*
- 6.2 Effektivitet 20*
- 6.3 Moraliska aspekter 22*

6.4 Sammanfattning 23

Referenser 25

Intervjuer 25

Bilaga 1; Studentenkät avseende systemet Urkund 26

1 Inledning

1.1 Bakgrund

I Högskoleverkets rapport ”Sammanställning av beslut och domar i disciplinärenden som rör studerande vid universitet och högskolor från 2003”, står att läsa att 231 studenter blivit föremål för disciplinär åtgärd år 2003 vilket är en ökning med 43 procent från år 2002.¹ Utav dessa 231 ärenden var det 112 ärenden som var förknippade med plagiering. År 2003 fanns cirka 250 000 helårsstuderande på de svenska universiteten och högskolorna. Ungefär 0,4 promille av dessa studenter var alltså föremål för disciplinåtgärder som var förknippade med plagiering. Det finns dock en allmän uppfattning att mörkertalet vad gäller plagiering är högt och ett system som systematiskt söker igenom alla studenters arbeten skulle kunna vara till hjälp att identifiera möjliga fall av plagiering samt skulle användandet kunna verka i avskräckande syfte på studenterna och på så vis minska förekomsten av plagiering.

Urkund bildades år 2000 och är ett system som systematiskt söker genom texter i syfte att upptäcka plagiat. Urkund är samordnat med användarens e-postsystem. Studenten skickar sitt arbete till läraren via e-post. När arbetet skickats passerar det igenom Urkund som söker igenom uppsatsen och jämför innehållet med Urkunds källmaterial. Materialet kommer från tre områden; Internet, förlagsmaterial samt studentmaterial. Arbetet skickas sedan vidare till läraren med en rapport som anger om arbetet är unikt eller inte i förhållande till källmaterialet.²

Centrum för utbildningsteknik, CUT, vid Umeå universitet, blev intresserade av Urkund när Verket för Högskolestudier informerade om systemet i ett pressmeddelande. CUT bjöd in Urkund till ett seminarium, dit även institutioner vid Umeå universitet bjöds in. Fyra institutioner blev intresserade av att testa Urkund under ett år; Sociologiska institutionen, institutionen för psykologi, institutionen för omvårdnad samt Handelshögskolan vid Umeå universitet, USBE, tidigare institutionen för företagsekonomi.

1.2 Utvärderingsuppdraget

Centrum för regionalvetenskap (CERUM) vid Umeå universitet har på uppdrag av Centrum för utbildningsteknik, CUT, åtagit sig att utvärdera Urkund.

I utvärderingen behandlas Urkund utifrån tre perspektiv;

- användbarhet,
- effektivitet samt
- moraliska aspekter

Företaget som säljer licenser till systemet Urkund menar att en av fördelarna med systemet är att det kräver en minimal arbetsinsats från användarens sida. Föreliggande utvärdering har för avsikt att se om det är en åsikt som användarna vid de berörda institutionerna håller med om. För det första kommer nyttjandegraden att belysas; har systemet nyttjats av lärarna eller inte och om det har använts, hur mycket har det använts. För det andra kommer utvärderingen att belysa vad som har varit lätt eller svårt ur användarsynpunkt.

---

¹ HSV rapport 2004:17.

² www.orkund.se

Utvärderingen syftar till att belysa Urkunds effektivitet ur tre olika aspekter. För det första kommer den tekniska effektiviteten utredas; fungerar systemet som det är utlovat? Detta kommer att testas genom att plagierade texter inom respektive medverkande institutions ämnesområde skickas genom Urkund.

För det andra kommer tidseffektiviteten att beaktas. Upplever lärarna att användandet av systemet sparar tid?

För det tredje kommer Urkunds effektivitet avseende preventionseffekten att undersökas. En av de viktigaste fördelarna med Urkund sägs vara den preventiva effekt som systemet har. Genom att studenterna får reda på att deras arbeten kommer att passera igenom Urkund kommer detta att motverka studenternas vilja att plagiera texter?

När det gäller moraliska aspekter kommer bland annat Urkunds eventuella påverkan på tilliten mellan lärare och studenter att undersökas.

1.3 Frågeställningar

De problemområden och frågeställningar som kommer att beröras i utvärderingen avseende användbarhet är;

- Har systemet använts av de medverkande institutionerna och i vilken omfattning har det använts?
- Om inte, varför har det inte använts?
- På vilka kursnivåer har Urkund använts?
- Har de medverkande institutionerna nyttjat systemet på olika sätt?
- Hur användarvänligt är systemet, initialt samt under genomförandet av kursen, studenternas och lärarnas uppfattning?
- Ligger eventuella problem avseende användbarheten på systemet eller på institutionen?
- Är uttalade riktlinjer/rutiner/policybeslut på institutionerna en förutsättning för att systemet ska användas samt en förutsättning för att det ska användas på ett effektivt sätt?
- Skiljer sig användbarheten åt beroende på storlek på institution/storlek på kurserna som systemet används på?

De problemområden och frågeställningar som kommer att beröras i utvärderingen avseende effektivitet är;

Tidseffektivitet

- Sparar lärarna tid genom att använda sig av systemet?
- Hur viktigt är det att spara tid?

Teknisk effektivitet

- Fungerar systemet som det är utlovat, avseende materialtäckning inom de olika ämnesområdena?

Preventionseffektivitet

- Är Urkunds eventuella preventionseffekt en viktig faktor för institutionens beslut att använda sig av systemet?

- Har användandet av Urkund haft en preventiv effekt, studenternas och lärarnas bedömning?

De problemområden och frågeställningar som kommer att beröras i utvärderingen avseende moraliska aspekter är;

- Hur påverkas tilliten mellan studenter och lärare då systemet används?
- Kan användandet av Urkund ses som en kvalitetssäkring för institutionerna och Umeå universitet?
- Finns det skillnader mellan olika studentgrupper och hur de reagerar på att systemet används?
- Hur påverkar institutionernas förhållningssätt och sätt att informera studenterna deras reaktioner?
- Finns det ett behov på institutionerna av ett system som Urkund?

1.4 Syfte

Syftet med föreliggande utvärdering är att se huruvida Urkund lever upp till de utfästelser som görs eller inte, samt klargöra hur lärarna och studenterna uppfattar användandet av systemet.

Utvärderingen kan sedan användas som en del i ett beslutsunderlag för huruvida hela Umeå universitet ska köpa in licenser till systemet eller inte.

1.5 Metod

För att identifiera de ovanstående frågeställningarna gjordes inledningsvis intervjuer med de medverkande institutionernas kontaktpersoner. Undantaget är USBE där den inledande intervjun gjordes med en initierad lärare³.

Studenternas uppfattningar har skaffats via en enkät som delades ut och samlades in vid olika träffar. Studenterna vid USBE hade redan lämnat Universitetet för sommaren och till dessa studenter skickades enkäterna ut via post⁴. Urvalet av studenter har gjorts av de medverkande institutionerna. På grund av tidsbrist och budgetramen för utvärderingen har det inte funnits möjlighet att göra ett urval på ett statistiskt korrekt sätt.

Intervjuer med lärare med erfarenhet av systemet utfördes under september 2005. Ambitionen var att intervjua två lärare per institution. Vid institutionen för omvårdnad har användandet av systemet administrerats via en person varför endast en intervju utförts där. Vid USBE har också en lärare intervjuats.

För att få en uppfattning om i vilken utsträckning Urkund har använts av de medverkande institutionerna skickades ett e-post brev ut till alla lärare som fått en användaridentitet till Urkund med frågan om de använt systemet under testperioden och om de inte använt systemet, varför.

1.6 Rapportens disposition

I kapitel 2 ges en beskrivning av systemet Urkund. I kapitel 3 sammanfattas studenternas uppfattning om systemet och i kapitel 4 sammanfattas lärarnas åsikter. I kapitel 5 redogörs för systemets tekniska effektivitet och slutligen i kapitel 6 besvaras frågeställningarna och en sammanfattning görs.

---

³ En förteckning över de intervjuade personerna återfinns vid referenserna.

⁴ Enkäten finns i bilaga 1.

2 Urkund

Följande avsnitt syftar till att ge en bakgrund till systemet, hur systemet fungerar och vilket material som systemet söker igenom. Vidare redogörs för kostnaderna som är förknippade med användandet av Urkund och slutligen nämns några alternativ till Urkund.

2.1 Systemet Urkund

Företaget Urkund startade sin verksamhet hösten 2000 och finns för närvarande i Sverige, Norge, Finland, Danmark, Belgien och Holland. En del av Urkunds utvecklingsarbete har skett i samarbete med institutionen för pedagogik vid Uppsala universitet. Detta för att säkerställa att funktionalitet och användarvänlighet möter de krav som finns hos användare inom utbildningsområdet.⁵

Användandet av Urkund kräver inte någon programinstallering hos vare sig lärare eller studenter. Systemet bygger istället på att alla texter som lämnas in till läraren skickas med e-post.

De lärare som ansluter sig till Urkund får av företaget ett personligt konto. Detta innebär att läraren får en speciell e-postadress dit studenterna sedan skickar in sin text. När texten passerar genom systemet kontrolleras den mot tre olika slags källor; Internet, förlagsmaterial samt sedan tidigare inskickade studentuppsatser. När kontrollen är klar får läraren tillbaka texten med en analys där eventuella plagiat i studentens text framgår.

Eftersom alla studenter skickar sin text via systemet kontrolleras därmed hela studentgruppens texter. Det är inte upp till läraren att välja ut misstänkta fall, utan alla studenters texter får med hjälp av Urkund samma granskning.

2.2 Material

Urkund kontrollerar det inskickade materialet mot tre centrala källområden; Internet, förlagsmaterial och studentmaterial. På Internet kontrolleras såväl öppna sidor som skyddade sidor som inte nås av en vanlig sökmotor, till exempel Google. Enligt Urkund läggs extra bevakning på webbsidor med utbildningsrelaterat material och texter som har relevans för skandinaviska förhållanden.

Vad gäller förlagsmaterial så samarbetar Urkund med ett flertal kunskapsleverantörer, såsom ProQuest, Prioinfo, Digitala Vetenskapliga Arkivet, Iustus, Nationalencyklopedin, Mediarkivet, med flera. Materialet består både av vetenskapliga och populärvetenskapliga artiklar, böcker, dagstidningsartiklar, et cetera.

Urkunds tredje källa bygger på det material som studenterna själva skickar in till Urkund. Tanken är att risken för plagiering från tidigare studenters arbeten ska minska i takt med att allt fler texter passerar Urkund och arkiveras.

I sitt informationsmaterial om företaget redovisar Urkund några av de kunskapsleverantörer som de använder sig av, men långt ifrån alla. Om dessa källor vore öppna anser de att den preventiva effekten skulle minska.

---

⁵ www.orkund.se

2.3 Kostnader

Kostnaden för att använda sig av systemet Urkund baserar sig på det antal helårsstudenter en enhet har. Urkund tillämpar tre olika prisnivåer under ett 12-månaders abonnemang. Campuslicensen, som gäller för ett helt universitet, kostar 30 kronor per helårsstudent. Kostnaden för en fakultet är 40 kronor per helårsstudent, medan en institution betalar 50 kronor per helårsstudent. I priset ingår ett utbildningstillfälle i inledningsskedet då personal från Urkund kommer ut på plats och går igenom hur systemet fungerar. Även personlig support över telefon ingår under abonnemangsperioden där frågor besvaras under kontorstid.

2.4 Alternativ

Det finns alternativ som erbjuder liknande tjänster som Urkund gör. Sökmotorföretaget Google har lanserat en kostnadsfri söktjänst som är inriktad på webbpublicerade källor av vetenskaplig och akademisk karaktär. Söktjänsten heter Google Scholar och söker bland universitetens databaser och finns än så länge endast i en inte helt färdig version, (Beta-version).

Google har även tagit fram en Beta-version av Google Print som söker igenom bibliotek och förlagsmaterial.

De båda söktjänsterna från Google går ut på att den som vill kontrollera någons text själv måste skriva in den, skicka iväg den och sedan leta upp de eventuella länkar som kommer fram.

GenuineText är en programvara som söker efter text och dokument på Internet samt i egna databaser.⁶ GenuineText söker däremot inte i vanliga uppslagsverk eller andra enklare källor eftersom företaget bakom programmet anser att det är osannolikt att akademiska studenttexter baseras på den sortens material. Istället har man avsatt motsvarande datorkraft på fullskaliga Internet-sökningar.

GenuineText är oberoende av e-post, registrering av enskilda användare eller olika e-post program. Läraren får därmed inga analyser via e-posten, utan detta finns inom ramen för webbtjänsten som systemet baserar sig på. Texterna som skickas in sparas och arkiveras så att inte studenterna kan låna varandras texter.

---

⁶ www2.genuinetext.com

3 Studenternas uppfattning

Drygt 70 procent av studenterna som svarat är kvinnor. Åldern varierar mellan 20 och 49 år. Medelåldern är ungefär 26 år, vilket stämmer relativt väl överens med medelåldern på universitetets campusstudenter.⁷

Hur antalet studenter som svarat på enkäten fördelar sig mellan de medverkande institutionerna framgår av tabell 1. Endast 10 studenter från Sociologiska institutionen har svarat på enkäten. Detta beror på att många av dessa studenter hade lämnat Universitetet för sommaren då enkäten delades ut.

Tabell 1: Beskrivning av studenternas institutionstillhörighet, nivå på kurs samt typ av arbeten som har skickats genom Urkund

	Antal svar	Nivå (antal)				Typ av arbeten (antal)	
		A	B	C/D	Program	Uppsats	Hemtentamen
Sociologi	10			10		10	
Psykologi	61				61		61
Omvårdnad	43			43		43	
USBE	60	2	55	3			59
Totalt	174	2	55	56	61	53	120

3.2 Studenternas uppfattning om information avseende Urkund

Utav de 174 studenter som svarat på enkäten är det 10 procent (18 studenter) som anser att de inte har fått någon information om att Urkund skulle användas inom kursen. Utav dessa kommer 10 från USBE, fem från institutionen för psykologi, två från institutionen för omvårdnad samt en från Sociologiska institutionen.

Utav de 156 studenter som anser sig ha fått information om Urkund är det 14 procent (21 studenter) som inte är nöjd med den information de har fått.

Det är 30 studenter som framfört åsikter om hur informationen ut mot studenterna kan bli bättre. Den vanligast förekommande åsikten är att studenterna vill veta mer om hur systemet fungerar och hur det används och varför. Det framkommer också att studenterna vill ha informationen i början av kursen och således innan uppsatsskrivandet eller hemtentan har påbörjats. Vidare tycker en del studenter att den muntliga informationen borde kompletteras med skriftlig information. Slutligen efterfrågas information från studenterna om vad som är plagiat. Generellt sett är studenterna nöjda

⁷ Medelåldern på studenter inskrivna höstterminen 2003 är ungefär 25 år. Uppgifterna kommer från Lennart Brinkstam, Planeringsenheten vid Umeå universitet.

med den information de fått och de flesta är också ganska obrydda om att systemet används, inte heller framkommer det att tilliten mellan lärare och student skulle ha försämrats.

3.3 Användarproblem enligt studenterna

Det är 170 studenter som svarat på huruvida de upplevt några problem med användandet av Urkund. De allra flesta 92 procent (157 studenter) anser att de inte funnits några användarproblem ur studenternas perspektiv.

De problem som har funnits enligt dessa studenter är av förklarliga skäl förknippade med inskickandet av uppsatserna. Vissa studenter har inte fått någon feedback trots att de använt sig av rätt adress andra har fått skicka sitt dokument flera gånger då lärarna inte har kunnat öppna dokumentet.

3.4 Urkunds påverkan på studenternas benägenhet att plagiera

Drygt 90 procent (157 studenter) av de tillfrågade studenterna tror att användandet av Urkund har en preventiv effekt.

Från studenternas kommentarer framkommer att många anser att det är bra att systemet används för att på ett mer effektivt sätt komma åt plagiat. Många tror vidare att bara vetskapen om att deras arbeten kontrolleras har en avskräckande effekt. Det framkommer också att många studenter är oroliga för att oskyldiga kommer att misstänkas och dömas. De påpekar också att systemet bör användas med förnuft. Vissa studenter tror att ett system som Urkund gör större nytta på lägre utbildningsnivåer såsom grundskolan och gymnasieskolan.

3.5 Urkunds sparfunktion samt övriga studentkommentarer

I Urkund finns en funktion där studenterna har en möjlighet att välja huruvida deras arbete ska sparas i Urkund eller inte. För de medverkande institutionerna är det av stor vikt för deras nytta av att ha systemet att studenterna väljer att deras arbeten ska sparas. Litteraturstudier och uppgifter till hemtentamina inom en kurs är svåra att variera allt för mycket och det finns därmed en uppenbar risk för plagiering av före detta studenters arbeten. Om inlämningsuppgifterna sparas i Urkunds databas så minskar denna risk.

Det är 78 procent (124 personer) av studenterna som valt att spara sitt arbete i Urkund. Det är tolv som inte vet om de har sparat eller inte och i princip i samtliga fall rör det sig om att studenterna inte har vetat om att de haft denna möjlighet. Det är 23 studenter som uppgett att de inte har sparat sina arbeten i Urkund. En del av studenternas kommentarer vittnar om att det finns en brist i deras kunskaper om systemet. Det finns hos somliga en uppfattning att om arbetet sparas i Urkund kan vem som helst gå in och läsa arbetet. Andra skriver att de inte ser vitsen med att spara arbetet i Urkund och några skriver också här att de inte har fått information om att möjligheten finns att välja. I tabell 2 visas hur studenternas svar fördelar sig mellan de medverkande institutionerna.

Tabell 2: Fördelning av studenternas svar avseende om de har sparat sitt arbete eller inte i Urkund, fördelat på institutionerna.

	Sparat (antal)	Ej sparat (antal)	Vet ej (antal)	Totalt
Sociologi	9	1		10
Psykologi	32	12	6	50

Omvårdnad	41	1		42
USBE	42	9	6	57
<i>Totalt</i>	<i>124</i>	<i>23</i>	<i>12</i>	<i>159</i>

Från studenternas avslutande kommentarer poängterar en del studenter igen att det är bra att systemet används och att det är bra att fusket tas på allvar. En del av studenterna tycker att det är viktigt att de blir korrekt informerade i god tid så att de slipper bli oroliga. Informationen vill studenterna ha i både skriftlig och muntlig form. Några påpekar också att de skulle vilja att deras minne fräschades upp avseende hur man gör referat med mera, så att onödig oro om huruvida man gjort fel eller rätt undviks. Slutligen poängterar vissa vikten av att lärarna är tydliga mot studenterna om vad som är plagiat och inte.

4 Lärarnas uppfattning

I följande avsnitt kommer lärarintervjuerna att redovisas. Åsikter och synpunkter som framkom vid de inledande intervjuerna tas också med i detta avsnitt. Totalt har 10 lärare intervjuats. Fem av intervjuerna har genomförts med främsta syfte att identifiera frågeställningar och fem har genomförts i syfte att få en del av frågeställningarna besvarade. I de inledande intervjuerna framkom synpunkter avseende de senare definierade frågeställningarna varför det är lämpligt att redovisa dessa i samma avsnitt. Från sociologiska institutionen har fyra lärare intervjuats, från institutionen för psykologi har två lärare intervjuats, från USBE har två lärare intervjuats och från institutionen för omvårdnad har en person intervjuats. De inledande intervjuerna genomfördes under april 2005 och lärarintervjuerna under september 2005.

Sammanställningen av intervjuerna följer det frågeformulär som användes under intervjuerna⁸.

4.1 Allmänna uppfattningen om Urkund

Alla lärare förutom en hade en positiv inställning till Urkund innan systemet började användas. En av lärarna trodde att Urkund skulle vara krångligt att använda, men har under tidens gång blivit positivt överraskad.

4.2 Tidigare erfarenheter av plagiat på egna kurser eller på institutionen

På alla medverkande institutioner har man erfarenheter av plagiat. Omfattningen av plagiat har dock varit liten och det är inte på alla institutioner man gått vidare med ärendet till disciplinnämnden. Många av de upptäckta plagiaten har varit sådana som snabbt kunnat avskrivas efter samtal med den eller de berörda studenterna. Lärarna är relativt ense om att risken för plagiat ökar i takt med att användningen av Internet ökar. Alla institutioner har samma gång då det gäller att ta hand om misstanke om plagiat, läraren lämnar ärendet till studierektorn och kan sedan i princip släppa ärendet.

4.3 I vilken omfattning lärarna har använt sig av Urkund

På alla fyra medverkande institutionerna finns det policybeslut avseende användandet av Urkund. På institutionen för psykologi har det varit frivilligt att använda Urkund.

På institutionen för omvårdnad har Urkund använts på C-uppsatser. Här rör det sig om cirka 50 uppsatser varannan termin och 65-70 uppsatser varannan termin. På sociologiska institutionen finns beslut att lärarna ska använda Urkund på alla kursnivåer A-D, där längre textavsnitt förekommer. Den intervjuade läraren på institutionen för psykologi har hanterat cirka 130-140 texter i Urkund. De intervjuade lärarna på sociologiska institutionen har använt Urkund på ett stort antal arbeten. En av dem anger cirka 200 och det har rört sig om arbeten som utförts på A-, B- och C-kursen i Sociologi. Den andra uppgav endast att det varit ett stort antal och att det rör sig om uppsatser, inlämningsuppgifter och hemtentamen⁹.

---

⁸ Se bilaga 2.

⁹ Här redovisas endast de arbeten som de intervjuade lärarna har kört igenom Urkund. De finns ju fler lärare på institutionen som använt Urkund och således betydligt fler arbeten som gått genom systemet.

Vid Umeå universitet har 100 registrerat sig som användare av Urkund under testperioden. Dessa användare (förutom de lärare som intervjuats) fick svara på ett par frågor via e-post. Syftet med frågorna var att få en uppfattning om hur många som använt sig av systemet och om de inte gjort det varför de inte använt Urkund. De ombads också att skriva ner om de hade några kommentarer om Urkund?

Det är 46 av de 100 användarna som svarat på e-postbrevet (46 procent). Från Sociologiska institutionen har sex svarat, från USBE är det tre som svarat och från institutionen för psykologi är det 37 som svarat. Det är ingen från institutionen för omvårdnad som svarat, vilket förmodligen beror på att där har användandet av Urkund skötts av en person och lärarna har blivit kontaktade om det förekommit någon träff i någon uppsats som de handlett.

Det är åtta av de 46 som svarat som har använt Urkund (en från Sociologi, en från USBE och två från psykologi). Av dessa användare framgår av kommentarerna att det varit administrativt stökigt att hantera alla e-post brev som Urkund genererar.¹⁰ Vidare nämner ett par att de ställer sig tveksamma till Urkunds förmåga att täcka upp deras ämnesområde.

Utav de användare som svarat att de inte använt Urkund, 38 personer, är merparten från Institutionen för psykologi, 35 personer. Det är 19 av dessa som skriver att anledningen till att de inte använt Urkund är att det inte varit aktuellt under våren 2005. Sex personer är administratörer eller dylikt och alltså inte lärare. En anledning till att de som registrerat sig inte använt systemet under testperioden är att det verkade krångligt att använda. Det har funnits en osäkerhet i att sätta sig in i hur Urkund fungerar, eller så har tiden inte räckit till för detta. Några nämner också här att de inte litar på täckningen. De hävdar att Urkund missat källor som en sökning via Internet hittat. En lärare som använt sig av systemet berättar att studenterna kan ligga väldigt nära originaltexter i sina uppsatser, men att Urkund inte upptäcker detta.

4.4 Användarvänligheten

Överlag tycker lärarna att Urkund ur ett användarperspektiv är ok. Initialt upplevde en del att det var svårt och en del praktiska problem med att ordna studenternas e-postadresser uppstod. Detta skapade i början en oro bland studenterna.

Trots att systemet överlag upplevs som enkelt, kan man tydligt se att lärare som hanterar många studentarbeten samtidigt upplever Urkund som mindre användarvänligt. Varje inskickat studentarbete genererar två e-postbrev till läraren, Urkunds analys av arbetet samt studenternas ursprungsmaterial. Lärarna ser endast studenternas e-postadress och måste öppna varje brev för att kunna sortera dem. Ett problem med detta är att de två breven inte kommer samtidigt. Ett annat problem är att läraren ofta inte kan identifiera vilken student som skickat e-postbrevet. Lärarna ser nämligen endast studentens e-postadress, och denna är sällan sådan att man kan utläsa vilken student det är. Enligt lärarna skulle det underlätta avsevärt om det gick att identifiera studenten på e-postbrevets ämnesrad.

Ett annat problem är att i princip måste läraren jämföra de arbeten som skickats genom Urkund med de pappersversioner som många institutioner kräver att studenterna lämnar in. Det är teoretiskt möjligt att studenten skulle kunna skicka en version genom Urkund och lämna in en annan till läraren.

---

¹⁰ Det är fem av de åtta som har lämnat kommentarer.

4.5 Tidsbesparing

Lärarna är relativt eniga om att användandet av Urkund inte medför någon tidsbesparing. Det ovan beskrivna användarproblemet med att identifiera studenterna påverkar i allra högsta grad tidseffektiviteten.

Så länge lärarna kan lita på systemet upplever de det inte som bortkastad tid eftersom plagiering är ett problem som måste tas itu med och som man inte kommer åt på ett effektivt sätt idag. Om de däremot inte kan lita på systemet är det inte värt den extra tiden det tar och förmodligen motverkar det då också sitt syfte.

Ur ett rättviseperspektiv är det också värt att lägga ner extra tid. Många av lärarna använder idag någon sökmotor på Internet som till exempel Google om de misstänker någon form av plagiat. Det är upp till varje lärare att kontrollera studenternas arbeten och om en lärare har dåligt med tid och inte hinner eller om läraren handleder en uppsats i ett ämne som inte är dennes specialområde då kan det bli orättvist gentemot studenterna. Vissa blir kollade och andra inte. Då en lärare handleder i ett ämne som ligger inom ramen för dennes specialområde är det lättare att upptäcka plagiat eftersom denna är mer insatt i ämnets litteratur och helt enkelt kan känna igen texter från tidskrifter och böcker.

Ur perspektivet att man understryker vikten av att fusk inom forskning är moraliskt förkastligt och något som universitetet lägger ner kraft på att stävja genom att använda ett system som Urkund kan det vara värt att lägga ner extra tid, anser lärarna.

För många institutioner är det viktigt att studenterna fyller i spara-funktionen så att arbeten lagras i databasen. Den stora besparingen för många bygger på just det faktum att studenterna väljer att spara sina arbeten i Urkund. För institutionen för omvårdnad, där studenterna främst gör litteraturstudier ligger vinsten av användandet nästan uteslutande i att institutionen har möjlighet att bygga upp en databas med tidigare studenters arbeten så att studenterna inte kan plagiera tidigare års litteraturstudier. Vid de institutioner där studenterna gör till exempel hemtentor är det också viktigt att studenterna spar sina arbeten. Ett par lärare tror att det främsta fusket sker på just hemtentor. Det förekommer att studenter säljer eller lånar ut sina hemtentor till studenter som kommer efter dem. Detta gör att lärarna måste hitta på nya frågeställningar varje år till samma litteratur vilket till slut leder till att frågeställningarna kan tendera att bli krystade. Detta skulle kunna undvikas om studenterna spar sina arbeten i Urkund.

4.6 Tekniska effektiviteten

Med teknisk effektivitet avses, som tidigare nämnts, till exempel huruvida systemet täcker upp material inom de olika ämnesområdena. Denna frågeställning behandlas mer ingående i avsnitt 5.

Från intervjuer med lärarna framkommer att de är tveksamma till täckningen inom deras område. Institutionen för psykologi tycker att material från deras ämne är dåligt representerat i Urkunds databaser. Vid en testkörning som de gjort fick de inte en enda anmärkning. En annan lärare har samma känsla nämligen att systemet inte är effektivt att hitta ens de vanligaste källorna. Hon påpekar vidare att om plagiat förekommer så sker det förmodligen inte från de vanligaste källorna och en upptäckt av plagiat görs förmodligen bäst genom att lärarna läser igenom arbetet och upptäcker till exempel språkskillnader i texten. En annan lärare som inte heller litat på Urkund då det gäller täckningen söker fortfarande på Internet om han misstänker plagiat och får då betydligt fler träffar än då samma arbete skickats genom Urkunds databas.

En lärare påpekar att om 30 skrivningar skickas in till Urkund vid samma tillfälle så jämförs de med varandra och om alla studenter i sina arbeten har samma mening eller referens då markeras alla, det vill säga om student ett formulerar en mening, så reagerar Urkund även på om student två - 30 också formulerar den meningen. Detta ses av vissa lärare som något positivt eftersom det då blir omöjligt för studenter på samma kurs att skicka in samma eller snarlika arbeten.

4.7 Preventionseffekten

En av de största fördelarna med systemet Urkund sägs vara preventionseffekten. De intervjuade lärarna verkar hålla med om detta. Det har för de flesta medverkande institutioner varit en huvudanledning till att medverka som testinstitutioner. Alla intervjuade lärare tror också att användandet har en preventiv effekt. Men som några uttrycker det; det krävs att systemet är trovärdigt. Om studenter som har för avsikt att plagiera vet att systemet inte har en effektiv databas så kommer preventionseffekten att klinga ut till slut.

4.8 Kvalitetssäkring

Lärarna tror att användandet av ett system som Urkund kan ses som en kvalitetssäkring för institutionen, men precis som vad gäller preventionseffekten så förutsätter detta att systemet fungerar som det är utlovat och anses trovärdigt. I annat fall anser lärarna att det kan ha motsatt effekt.

4.9 Information till studenterna

Studenterna har enligt lärarna blivit välinformerade, innan kursstart eller i samband med kursstart, om att Urkund kommer att användas under kursen. Alla institutioner har informerat studenterna muntligt och tre av de fyra medverkande institutionerna har också gett studenterna skriftlig information.

Alla har varit tydliga gentemot studenterna med att det inte handlar om misstänksamhet mot dem utan att det är ett sätt att undvika orättvisor i samband med inlämningsuppgifter eller uppsatsarbeten. Genom att använda Urkund blir studenterna lika behandlade. Alla uppsatser söks igenom och inte som idag då det är upp till lärarens kunskap och kännedom om litteratur som bestämmer om läraren upptäcker ett misstänkt plagiat eller inte. De flesta lärarna har poängterat att detta är ett arbete som de ändå gör genom att söka via någon sökmotor på nätet, men med Urkund blir urvalet inte så godtyckligt. Vissa lärare har också tryckt på att detta är ett sätt för studenterna att skydda sina arbeten så att de inte blir "bestulna" samt att det är ett sätt att komma åt att vissa studenter kommer "billigare" undan genom att plagiera andras arbeten.

4.10 Tilliten mellan student och lärare, har den påverkats?

Inga av de lärare som intervjuats har upplevt att studenterna känner sig kränkta eller att tilliten mellan lärare och student skulle ha försämrats. Enligt någon lärare finns det dock studenter som gett uttryck för som hon uttrycker det "storebror-ser-dig" syndromet.

4.11 Finns det ett behov av ett system som Urkund på institutionerna?

Om huruvida det finns ett behov på institutionerna av ett system som Urkund svarar alla lärare "ja" förutom en som inte har någon åsikt. Det råder däremot skilda meningar om Urkund är det systemet som ska användas. Några tycker att det är ett klumpigt verktyg speciellt då lärarna ska hantera många arbeten samtidigt. Någon poängterar att systemet blir till ingen nytta för dem om

inte studenternas arbeten sparas så om behovet finns av just Urkund hänger på huruvida studenterna sparar sina arbeten eller inte. En annan lärare menar att ett system som Urkund är nödvändigt med tanke på det stora informationsflödet som finns, men han ställer sig tveksam till Urkund av den anledningen att lärarna inte får information om var systemet söker. Han menar att detta är tvunget att veta.

5 Urkunds tekniska effektivitet

Den lärare som vill använda sig av Urkunds tjänst registrerar sig och får en speciell e-postadress av Urkund som läraren sedan lämnar ut till sina studenter (läraren.kalle@analys.urkund.se). Varken lärare eller student behöver installera något speciellt program, utan allt sker via e-posthanteringen.

När studenten skickat sin text till lärarens e-postadress får studenten genast en bekräftelse på att texten är mottagen. Skulle studenten glömma bort att skicka själva texten (bilagan), så reagerar e-postsystemet automatiskt på detta. E-postmeddelandet med bekräftelsen är cirka två A4-sidor långt och innehåller dels allmän information om plagiat och fusk, dels information om hur Urkunds tjänster fungerar. Informationstexten är först skriven på svenska, sedan på engelska. I slutet av meddelandet finns en länk som studenten kan använda sig av om denne inte vill att texten ska sparas i framtiden i Urkunds arkiv. Texten sparas dock alltid tills alla studenter på den aktuella kursen lämnat in sina uppgifter eftersom läraren måste kunna få en jämförelse mellan studenterna i samma grupp.

När texten passerar Urkund så kontrolleras den mot tre centrala källor; Internet, förlagsmaterial och inskickat studentmaterial. När analysen är klar, vilket utlovas inom 24 timmar, så får läraren tillbaka två e-postbrev i sin egen brevlåda. Ett med studentens originaltext och ett med den analys som visar var det eventuellt finns misstänkta fall av plagiat i texten. I analysen visas två kolumner bredvid varandra. Den ena innehåller markeringar av textavsnitt där likheter finns med andra källor och den andra kolumnen innehåller länkar till de plagierade källorna.

5.1 Test av systemet

Respektive medverkande institution ombads att ange några textavsnitt ur vanligt förekommande tidskrifter, läroböcker och annan litteratur, för att sedan klippa ihop dessa referenser till texter att skicka genom Urkund. Referenser från institutionerna var för få, så ämnestypiska referenser lades till så att antalet blev 20 olika textavsnitt per institution och ämne (se tabell 3).

Tabell 3: Testat material.

	Sociologi	USBE	Omvårdnad	Psykologi
Förlagsmaterial (Böcker, tidskrifter, inkl. uppslagsverk som NE)	19	15	16	16
Internet	1	5	4	4
Studentmaterial				

När det gäller böcker så klipptes avsnitt ur både böcker från Universitetsbiblioteket samt så kallade e-böcker som man har tillgång till om man studerar eller arbetar vid Umeå universitet. Även ämnestypisk information från Internet togs med, till exempel avsnitt ur studentuppsatser eller utlagda rapporter från exempelvis någon myndighet.

Vi registrerade oss som användare av Urkund och skickade sedan texterna från varje institution genom Urkund. Vi ville på detta sätt testa Urkunds tekniska effektivitet och se om systemet kände igen de plagierade textavsnitten. Vi delade upp de plagierade texterna i två eller tre delar och skickade således in texter vid flera olika tillfällen.

Alla analyser kom tillbaka från Urkund som utlovat inom 24 timmar. Av de totalt 80 referenser som vi skickat in var det 18 referenser som hade identifierats av Urkund.

Tabell 4: Antalet träffar i Urkunds analys

	Sociologi	USB E	Omvårdnad	Psykologi
Förlagsmaterial (Böcker, tidskrifter, inkl. uppslagsverk som NE)	2	0	4	2
Internet	1	0	2	2
Studentmaterial (Urkunds eget arkiv)	1	2		1

Den uppsats som vi skickade genom Urkund i ämnet sociologi genererade fyra träffar. Två av träffarna var böcker, varav den ena hittades i Urkunds eget arkiv. Det betyder att Urkund känner av textavsnittet från en tidigare inskickad uppsats som skickats in och sparats av Urkund. Ett textavsnitt ur Nationalencyklopedin under "sociologi" hittades av Urkund, liksom en C-uppsats som fanns utlagd på Luleå Tekniska Högskolas webbplats.

I ämnet företagsekonomi upptäckte Urkund endast två av de 20 källor som skickades in, och dessa båda källor hittades i Urkunds eget arkiv. Inga av de tidskrifter eller böcker som letats fram vid bibliotek, hyllböcker eller e-böcker/e-tidskrifter, hittades.

I vår uppsats i ämnet omvårdnad blev resultatet sex träffar. Ett avsnitt ur en lärobok på institutionen hittades i Urkunds arkiv. Tre träffar gällde tidskrifter och två träffar var Internetmaterial i form av ett faktaavsnitt på en förenings hemsida, samt ett artikelavsnitt ur Dagens Nyheters nätupplaga. Däremot hittade inte Urkund Nationalencyklopedins förklaring på termen "demens" till skillnad från testet av uppslagsveket i ämnet sociologi.

Analysen över uppsatsen i psykologi redovisade fem träffar. Ett avsnitt ur en tidskrift hittade Urkund i det egna arkivet. Två av träffarna rörde internetmaterial, en utlagd uppsats samt en artikel ur Svenska Dagbladets nätupplaga som är fri för alla att besöka på Internet. Resterande två träffar var förlagsmaterial bestående av en tidskrift och en bok. Däremot hittade inte Urkund det textavsnitt som vi valt ur Nationalencyklopedin under termen "Freud".

6 Analys och sammanfattning

I följande avsnitt kommer de tidigare definierade frågeställningarna att besvaras utifrån den information som samlats in via enkäter, intervjuer och e-postbrev och som sammanställts i de tidigare avsnitten i rapporten. Avslutningsvis förs en diskussion utifrån svaren på frågeställningarna.

6.1 Användbarhet

Problemområdena och frågeställningarna som berör Urkunds användbarhet besvaras nedan.

Har systemet använts av de medverkande institutionerna och i vilken omfattning har det använts?

De medverkande institutionerna har använt systemet. Hur omfattande användandet varit på respektive institution kan vi inte med bestämdhet uttala oss om. Vad som kan sägas är att det har funnits policybeslut på alla fyra institutioner avseende användandet av Urkund. På sociologiska institutionen och Institutionen för omvårdnad ska alla lärare använda Urkund enligt dessa beslut. På USBE och Psykologi har det varit frivilligt. De intervjuade lärarna har använt systemet på mellan 25 och 200 texter under vårterminen.

Om inte, varför har det inte använts?

Utifrån de e-postbrev som skickades ut till alla registrerade användarna är den främsta orsaken till att de inte använt Urkund att de under vårterminen 2005 inte haft kurser där studenterna har examinerats på ett sådant sätt att det har varit aktuellt att använda Urkund. Ett par lärare anger som skäl att de inte litar på Urkund med avseende på vilka källor som systemet söker igenom.

På vilka kursnivåer har Urkund använts?

Sammantaget har lärarna använt Urkund för att kontrollera texter på alla nivåer under grundutbildningen. Uppsatser, hemtentamen och övriga inlämningsuppgifter har varit de vanligaste typerna av texter som kontrollerats med hjälp av Urkund. Enligt många lärare fyller Urkund sin funktion på hemtentamen och inlämningsuppgifter. Vid större uppsatsarbeten har de flesta lärare ett nära samarbete med respektive student och eventuella plagiat upptäcks lättare.

Har de medverkande institutionerna nyttjat systemet på olika sätt?

På institutionen för omvårdnad har, till skillnad från de andra institutionerna, en person administrerat användandet av Urkund. Det är till henne alla studenter har skickat sina uppsatser och sedan har hon meddelat aktuell lärare om det förekommit någon träff. På de andra tre institutionerna är det respektive lärare som har administrerat användandet.

Hur användarvänligt är systemet, initialt samt under genomförandet av kursen, studenternas och lärarnas uppfattning?

Studenternas uppfattning om Urkunds användarvänlighet är positiv, 92 procent av 174 studenter har inte upplevt några problem i detta avseende. De problem som funnits enligt ett fåtal studenter är förknippat med inskickandet av texterna.

Lärarnas uppfattning om användarvänligheten är också i allmänhet positiv. Vi kan dock tydligt se att lärare som hanterar många studentarbeten samtidigt upplever Urkund som mindre användarvänligt. Varje inskickat studentarbete genererar två e-postbrev till läraren, Urkunds analys av arbetet samt studenternas ursprungsmaterial. Lärarna ser endast studenternas e-postadress och måste öppna varje brev för att kunna sortera dem. Ett problem med detta är att de två breven inte kommer samtidigt. Ett annat problem är att läraren ofta inte kan identifiera vilken student som skickat e-postbrevet. Lärarna ser nämligen endast studentens e-postadress, och denna är sällan sådan att man kan utläsa vilken student det är. Enligt lärarna skulle det underlätta avsevärt om det gick att identifiera studenten på e-postbrevets ämnesrad.

Ett annat problem är att i princip måste läraren jämföra de arbeten som skickats genom Urkund med de pappersversioner som många institutioner kräver att studenterna lämnar in. Det är teoretiskt möjligt att studenten skulle kunna skicka en version genom Urkund och lämna in en annan till läraren.

Ligger eventuella problem avseende användbarheten på systemet eller på institutionen?

De problem som är förknippade med identifiering av studenternas e-postbrev beror på att de e-postadresser som studenterna tilldelas gör det i princip omöjligt att identifiera vilken studenten är och detta är således ett internt problem. Att e-postbreven dyker upp vid olika tillfällen, vilket försvårar användandet för lärare som hanterar många studenttexter är dock ett problem som borde lösas av Urkund.

Är uttalade riktlinjer/rutiner/policybeslut på institutionerna en förutsättning för att systemet ska användas samt en förutsättning för att det ska användas på ett effektivt sätt?

Att det på institutionen har tagits policybeslut avseende användande av Urkund ses av lärarna som mycket positivt. Att det används av alla lärare på en institution är bra inte minst ur ett rättviseperspektiv gentemot studenterna.

Skiljer sig användbarheten åt beroende på storlek på institution/storlek på kurserna som systemet används på?

Enligt de intervjuade lärarna skiljer sig användbarheten åt beroende av om Urkund används för att hantera endast ett fåtal texter samtidigt eller ett stort antal.

6.2 Effektivitet

Problemområdena och frågeställningarna som berör Urkunds tidseffektivitet, tekniska effektivitet samt preventiva effektivitet besvaras nedan.

Tidseffektivitet

Sparar lärarna tid genom att använda sig av systemet?

Användandet av Urkund medför inte någon tidsbesparing enligt lärarna. Främst beror det på det ovan nämnda användarproblemet att identifiera studenterna via e-postadresserna.

Hur viktigt är det att spara tid?

Att spara tid är inte det viktigaste för lärarna och under förutsättning att de kan lita på systemet upplever de det inte som bortkastad tid eftersom plagiering är ett problem som måste tas itu med

och som man inte kommer åt på ett effektivt sätt idag. Om de däremot inte kan lita på systemet är det inte värt den extra tiden det tar och förmodligen motverkar det då också sitt syfte.

Ur ett rättviseperspektiv är det också värt att lägga ner extra tid. Många av lärarna använder idag någon sökmotor på Internet som till exempel Google om de misstänker någon form av plagiat. Det är upp till varje lärare att kontrollera studenternas arbeten och om en lärare har dåligt med tid och inte hinner eller om läraren handleder en uppsats i ett ämne som inte är dennes specialområde då kan det bli orättvist gentemot studenterna. Vissa blir kollade och andra inte. Då en lärare handleder i ett ämne som ligger inom ramen för dennes specialområde är det lättare att upptäcka plagiat eftersom denna är mer insatt i ämnets litteratur och helt enkelt kan känna igen texter från tidskrifter och böcker.

Ur perspektivet att man understryker vikten av att fusk inom forskning är moraliskt förkastligt och något som universitetet lägger ner kraft på att stävja genom att använda ett system som Urkund kan det också vara värt att lägga ner extra tid enligt lärarna.

Teknisk effektivitet

Fungerar systemet som det är utlovat, avseende materialtäckning inom de olika ämnesområdena?

I intervjuer med lärarna framkommer att de ställer sig tveksamma till att Urkund har en bra täckning inom deras område. Denna känsla bekräftas av den test av Urkund som gjordes inom ramen för denna utvärdering.

Av de plagierade texter som skickades in hittade Urkund cirka 22 procent av de 80 referenserna. Täckningen av de aktuella ämnena i vår undersökning var således inte hög. Sämst resultat var det för ämnet företagsekonomi där endast två av de 20 referenserna hittades. Där fann Urkund referenserna i sitt eget arkiv, i vilket inskickade studentuppsatser sparas efter studentens godkännande.

Övriga ämnen hade fyra, fem respektive sex träffar och dessa gällde såväl Internet och förlagsmaterial som böcker och tidskrifter. Urkund samarbetar med Nationalencyklopedin (NE), men ändå blev två av tre testade avsnitt ur NE inte upptäckta av Urkund.

Preventionseffektivitet

Är Urkunds eventuella preventionseffekt en viktig faktor för institutionens beslut att använda sig av systemet?

För de flesta medverkande institutioner har eventuella preventionseffekter varit en huvudanledning till att medverka som testinstitution.

Har användandet av Urkund haft en preventiv effekt, studenternas och lärarnas bedömning:

Alla intervjuade lärare tror att användandet har en preventiv effekt under förutsättning att systemet är trovärdigt. Om studenter som har för avsikt att plagiera vet att systemet inte har en effektiv databas så kommer preventionseffekten att klinga ut med tiden.

Drygt 90 procent av de tillfrågade studenterna tror att användandet av Urkund har en preventiv effekt.

Från studenternas kommentarer framkommer att många anser att det är bra att systemet används för att på ett mer effektivt sätt komma åt plagiat. Många tror vidare att bara vetskapen om att deras arbeten kontrolleras har en avskräckande effekt. Det framkommer också att många studenter är oroliga för att oskyldiga kommer att misstänkas och dömas. De påpekar också att systemet bör användas med förnuft. Vissa studenter tror att ett system som Urkund gör större nytta på lägre utbildningsnivåer såsom grundskolan och gymnasieskolan.

6.3 Moraliska aspekter

Problemområdena och frågeställningarna som berör moraliska aspekter av användandet av Urkund besvaras nedan.

Hur påverkas tilliten mellan studenter och lärare då systemet används?

Lärarna har inte upplevt att studenterna känner sig kränkta eller att tilliten mellan lärare och student skulle ha försämrats med anledning av att Urkund har använts.

Inte heller i studentenkäten går att utläsa att studenterna generellt sett känner att tilliten mellan studenterna och lärarna blivit sämre till följd av att Urkund används. Det tycks dock vara så att bra information är en förutsättning för att tilliten mellan lärare och student bevaras. Detta märktes inte minst i enkätsvaren från studenterna. De studenter som av någon anledning inte tyckte att de fått tillräckligt med information är också betydligt mer oroliga och skeptiska till att ett system som Urkund används.

Kan användandet av Urkund ses som en kvalitetssäkring för institutionerna och Umeå universitet?

Att ett system för plagiatkontroll används anser lärarna vara en kvalitetssäkring för institutionen, men precis som vad gäller preventionseffekten så förutsätter detta att systemet fungerar som det är utlovat och anses trovärdigt. I annat fall anser lärarna också här att det kan ha motsatt effekt.

Finns det skillnader mellan olika studentgrupper och hur de reagerar på att systemet används?

Från studentenkäten har inte skillnader mellan de olika studentgrupperna och hur de reagerat på användandet av Urkund kunnat noteras. Antalet studenter från sociologiska institutionen är endast 10 studenter, vilket gör att det är svårt att dra några generella slutsatser om alla Sociologistudenters uppfattning. Hur studenterna reagerar har mer att göra med den information studenterna får om användandet av systemet.

Hur påverkar institutionernas förhållningssätt och sätt att informera studenterna deras reaktioner?

Institutionens förhållningssätt och sätt att informera studenterna påverkar studenternas reaktioner i hög grad. De studenter som inte anser att de har fått någon information om att Urkund skulle användas inom kursen (18 studenter) eller de som inte känt sig nöjda med informationen (21 studenter) är mer negativt inställda eller känner en större oro än de studenter som har fått information och är nöjd med den.

Utav de 156 studenter som anser sig ha fått information om Urkund är det 14 procent (21 studenter) som inte är nöjd med den information de har fått.

Generellt sett är studenterna nöjda med den information de fått och de flesta är också ganska obrydda om att systemet används, inte heller framkommer det vare sig från lärarintervjuerna eller studentenkäterna att tilliten mellan lärare och student skulle ha försämrats.

Finns det ett behov på institutionerna av ett system som Urkund?

Ja, det tycks finnas ett behov av ett system som systematiskt söker igenom alla studenters texter, alla intervjuade lärare anser detta förutom en. Vidare uppges det i flera av e-postsvaren. Om huruvida Urkund är detta system råder det delade meningar om.

6.4 Sammanfattning

Centrum för utbildningsteknik, CUT, vid Umeå universitet blev intresserade av systemet Urkund efter ett pressmeddelande från Verket från Högskoleservice. Fyra institutioner vid Umeå universitet, sociologiska institutionen, USBE, institutionen för psykologi samt institutionen för omvårdnad, visade intresse av att testköra Urkund under ett år.

Urkund bildades år 2000 och är ett system som systematiskt söker genom texter i syfte att upptäcka plagiat. Urkund är samordnat med användarens e-postsystem. Arbetet passerar genom Urkund som söker igenom texten och jämför innehållet med Urkunds källmaterial som kommer från tre områden; Internet, förlagsmaterial samt studentmaterial. Arbetet skickas sedan vidare till läraren med en rapport som anger om arbetet är unikt eller inte i förhållande till källmaterialet.

Centrum för regionalvetenskap, CERUM, vid Umeå universitet ombads av CUT att utvärdera systemet. Främsta syftet med utvärderingen är att ta reda på huruvida Urkund är ett lämpligt system för hela Universitetet att använda sig av för att stävja det allt mer utbredda problemet med plagiat.

Urkund utvärderas utifrån tre aspekter; användbarhet, teknisk effektivitet samt ur ett moraliskt perspektiv.

Lärarna och studenterna anser att Urkund är relativt användarvänligt. Problem uppstår dock om en lärare hanterar många studentarbeten samtidigt. Svårigheter med att identifiera studenterna via e-postbrev skapar merarbete och är tidsödande.

Lärarna är eniga om att de inte sparar tid genom att använda Urkund. De flesta anser dock att det kan vara värt att lägga ner extra tid om man på ett bra sätt kan komma tillrätta med fusk. En förutsättning anser lärarna är att Urkund är trovärdigt, annars kommer det snarare att motverka sitt syfte.

Studenter och lärare är överens om att preventionseffekten av att Urkund används är stor, men också här förutsätter det att systemet är trovärdigt.

Den tekniska effektiviteten, det vill säga Urkunds förmåga att hitta plagiat i texter från de medverkande institutionernas ämnesområde är låg. Urkunds analys gav endast 18 träffar av totalt 80 plagierade texter.

Tilliten mellan lärare och student har inte påverkats av att Urkund använts. Detta är merparten av lärarna och studenterna överens om. Studenter som känt oro eller haft en avog inställning är i de flesta fall studenter som inte anser att de fått information om Urkund eller inte varit nöjda med informationen de fått. Detta belyser vikten av god information till studenterna, vilket för övrigt de medverkande lärarna lyckats mycket bra med.

Avslutningsvis anser lärarna att det finns ett behov av ett verktyg som Urkund, men det råder delade meningar om huruvida Urkund är detta verktyg eller inte.

Referenser

Rapport 2004:17, Sammanställning av beslut och domar i disciplinärenden som rör studerande vid universitet och högskolor från 2003, Högskoleverket.

www.arkund.se

www2.genuinetext.com

Intervjuer

Helena Garwill, institutionen för psykologi, 050914

Eva Sundström, sociologiska institutionen, 050914

Abdul Kadhim, sociologiska institutionen, 050921

Elisabeth Persson, institutionen för omvårdnad, 050928

Jan-Erik Jaensson, handelshögskolan vid Umeå universitet, 050929

Bilaga 1; Studentenkät avseende systemet Urkund

Denna enkät avser att fånga upp hur du som student uppfattar användandet av systemet Urkund i undervisningen. Enkätresultaten kommer att sammanställas i en utvärderingsrapport. Den information som du lämnar behandlas konfidentiellt.

1 Är du man eller kvinna?

- Man
- Kvinna

2 Hur gammal är du? _____

3 Vilken institution tillhör du?

- Sociologi
- Psykologi
- Omvårdnad, Magisterprogrammet
- Omvårdnad, Grundutbildningen
- Företagsekonomi

4 Är du utbytesstudent?

- Ja
- Nej

5 På vilken nivå är den kurs som du går?

- A-nivå
- B-nivå
- C-, D-nivå
- Annat, nämligen; _____

6 Vilken typ av arbete är det som du har skickat/ska skicka genom Urkund?

- Uppsats
- Paper
- PM
- Hemtenta
- Annat, nämligen; _____

7 Har du blivit informerad om att Urkund skulle användas på denna kurs?

- Ja
- Nej

8 Är du nöjd med den information du har fått?

- Ja
- Nej.

Hur skulle informationen till er studenter kunna göras bättre?

---

9 Har det varit några användarproblem förknippade med Urkund?

- Ja. **Beskriv problemen;**

- Nej

10 Tror du att användandet av Urkund vid skriftliga arbeten minskar risken för plagiat?

- Ja
- Nej

Kommentar: _____

---

11 Du som student kan välja om din uppsats ska sparas i Urkunds databas eller inte. Hur kommer du att välja/har du valt?

- Sparas i Urkund
- Inte sparas i Urkund

Varför vill du inte att uppsatsen ska sparas i Urkund?

Om du har övriga kommentarer och/eller funderingar omkring systemet Urkund skulle vi bli glada om du skrev ner dem här:

CERUM Reports

De flesta av dessa finns tillgängliga från:

www.umu.se/cerum/publikationer/index.html

1. Lars-Olof Persson, Erik Sondell (1990) *Från Lantbruksföretag till lanthushåll*
2. Folke Carlsson, Mats Johansson, Lars-Olof Persson, Björn Tegsjö (1993, på engelska) *Creating Labourmarket Areas and Employment Zones. New Regional Divisions in Sweden Based on Commuting Statistics*
3. Ulf Wiberg (ed.) (1994, på engelska) *Marginal Areas in Developed Countries*
4. Erik Bergkvist, Lars Westin (1994) *Värderas godstransporter rätt vid järnvägsinvesteringar? En granskning av Banverkets investeringsmodell*
5. Lars Westin (1995) *En modell för integrerad analys av regional struktur och transportflöden*
6. Erik Bergkvist, Lars Westin (1997, på engelska) *Estimation of Gravity Models by OLS Estimation, NLS Estimation, Poisson, and Neural Network Specifications*
7. Svenerik Sahlin, Aurora Pelli (2000) *Euroreg, förstudie*
8. Peter Hall (2001, på engelska) *Urban Development and Research Needs in Europe*
9. Steffen Ahl (2001, på tyska) *Schwedenhäppchen*
10. Roberta Capello (2001, på engelska) *Urban Growth in Italy: Economic Determinants and Socio-Environmental Consequences*
11. Robert Sörensson (2003) *Effektstudie av gruvetableringar i Lycksele och Storumans arbetsmarknadsregioner*
12. Mats-Olov Olsson och Lars Westin (2004) *Risks and Nuclear Waste: Nuclear Problems, Risk Perceptions of, and Societal Responses to, Nuclear Waste in the Barents Region – Sammanfattning av projektets resultat*
13. Lars Westin (2005) *Marknaden för studentbostäder i universitets- och högskolor*
14. Jouko Säisä, Lars Westin, Peder Axensten, Agnes von Koch, Susanne Sjöberg (2005) *Trafikantmerkostnader vid vägätgärder – en samhällsekonomisk analys*
15. Ove Grape, Sofia Lundberg och Anna Nordström (2005) *Kompetenspoolen, ett alternativ till att bryta långtidsarbetslöshet*

Centrum för regionalvetenskap vid Umeå universitet, CERUM, har till uppgift att initiera och genomföra forskning om regional utveckling, bedriva flervetenskapliga forskningsprojekt samt sprida forskningens resultat till skilda samhällsorganisationer. Forskningsprojekten sker i interaktion med de många vetenskapliga discipliner som berör det regionalvetenskapliga forskningsfältet.

CERUM

Centrum för regionalvetenskap

CERUM; Umeå universitet; 90187 Umeå
Tel.: 090-786.6079 Fax: 090-786.5121
E-post: regional.science@cerum.umu.se

www.umu.se/cerum

ISBN 91-7264-200-9

ISSN 0282-0277